

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 17005/2025
26.02.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Јасминке Обућина и Татјане Миљуш, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., против туженог Правног факултета Универзитета у Београду, са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Јована Величковић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5781/24 од 27.06.2025. године, у седници одржаној дана 26.02.2026. године, донео је следећу:

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против одлуке из става трећег и четвртог изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5781/24 од 27.06.2025. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 5781/24 од 27.06.2025. године, у ставу трећем изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П 58691/20 од 19.01.2023. године у делу става првог изреке, којим је одбијен тужбени захтев за исплату износа од по 100.000,00 динара са припадајућом законском затезном каматом на име материјалне штете и за исплату износа од 100.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења, до исплате, на име накнаде нематеријалне штете због повреде достојанства личности, па је обавезан тужени да тужиоцу, на име накнаде материјалне штете, исплати 100.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 03.03.2010. године, до исплате и 100.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 11.02.2013. године, до исплате и да на име накнаде нематеријалне штете због повреде права достојанства личности исплати 100.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 19.01.2023. године, до исплате. У ставу четвртом изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде и обавезан тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати 15.800,00 динара.

Против другостепене пресуде – става трећег и четвртог изреке, тужени је изјавио благовремену и дозвољену ревизију из законом прописаних разлога. Предложио је да Врховни суд у том делу преиначи другостепену пресуду тако што ће

одбити жалбу тужиоца и потврдити првостепену пресуду у целости, а обавезати тужиоца на накнаду трошкова поступка на име састава ревизије.

У одговору на ревизију тужилац је оспорио ревизијске наводе туженог.

Испитујући побијану пресуду у границама ревизијских разлога прописаних одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 72/11..10/23 – др. закон) Врховни суд је одлучио да ревизија туженог није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је 03.03.2010. године пријавио докторат на Правном факултету Универзитета у Београду и по том основу на рачун туженог уплатио 100.000,00 динара, а 15.03.2010. године је поднео молбу Научно-наставном већу туженог да се одобри израда докторске тезе. Веће је на седници одржаној 29.03.2010. године одредило Комисију за оцену подобности теме докторске дисертације са задатком да дају мишљење да ли се може прихватити тема за израду докторске дисертације кандидата мр АА, уз напомену да се писмени извештај достави Научно-наставном већу најкасније до 08.06.2010. године. Комисија је 23.06.2011. године доставила позитивно мишљење о прихватању теме докторске дисертације, након чега је Научно-наставно веће на седници одржаној 27.06.2011. године прихватило извештај и одобрило тужиоцу израду докторске дисертације под насловом "... (...)". Извештај о подобности теме докторске дисертације достављен је Већу научних области правно – економских наука Универзитета у Београду ради давања сагласности. На седници одржаној 13.12.2011. године, Веће научних области правно – економских наука Универзитета у Београду је дало сагласност, након чега је тужиоцу за ментора одређен проф. др ББ, о чему је тужилац обавештен дописом од 07.03.2012. године, као и о крајњем року у оквиру ког може одбранити докторску дисертацију (до 30.09.2016. године), с тим да дисертацију преда до 30.09.2015. године. Ментор тужиоца, проф. др ББ је дописом од 20.04.2012. године обавестио Научно -наставно веће да је тужилац предао докторску дисертацију и да сматра да су се стекли услови за именовање Комисије за преглед и оцену докторске дисертације и предложио састав комисије. На предлог ментора, на седници Научно - наставног већа одржаној 23.04.2012. године, одређена је Комисија за преглед и оцену докторске дисертације у саставу проф. др ВВ, проф. др ББ, проф. др ГГ, доцент др ДД и др ЂЂ. Након формирања комисије, тужилац је био дужан да у разумном року достави примерке докторске дисертације за све чланове комисије. Тужилац је 11.02.2013. године доставио у довољном броју примерака докторску дисертацију и туженом уплатио другу траншу од 100.000,00 динара на име одбране докторске дисертације. Истог дана, секретар факултета је обавестио Комисију за преглед и оцену докторске дисертације и тужиоца да је одређен нов рок за достављање писменог извештаја за оцену подобности докторске дисертације тужиоца до 12.04.2013. године. Тужилац се током 2011., 2012., 2013. и 2014. године путем е-mailа обраћао ментору проф. др ББ, молио га да се изнесу чињенице у вези са његовим радом, да је рад завршен и да не треба одуговлачити и са истим захтевом се обраћао и проф. др ВВ, као и канцеларији за докторске студије, декану и ректору београдског Универзитета. Ментор проф. др ББ је усмено указао тужиоцу на недостатке докторске дисертације, које нису отклоњене.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да није било застоја у процедури или пропуста туженог који би довели до тога да тужиоцу истекну рокови за одбрану докторске дисертације, већ је у питању искључиво кривица тужиоца, која се састоји у томе што није отклонио примедбе на докторску дисертацију, које су му предочене од стране ментора, а затим због чињенице да није благовремено предао примерке коначне докторске дисертације за чланове комисије. Имајући у виду наведено, као и то да је Комисија дужна да достави извештај о докторској дисертацији у року од 60 дана од дана именовања, што је у конкретном случају био 23.06.2012. године, према оцени првостепеног суда, услед наведеног пропуста мандат Комисије за оцену подобности докторске дисертације је истекао, те је престала било каква одговорност или обавеза туженог према тужиоцу. Из наведених разлога, првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиоца у целисти.

Према становишту другостепеног суда, одлука првостепеног суда у делу којим је одбијен тужбени захтев тужиоца за накнаду материјалне штете од по 100.000,00 динара на име пријаве и одбране докторске дисертације и накнаду нематеријалне за претрпљене душевне болове због повреде права личности није правилна. Према становишту другостепеног суда, тужилац је судску заштиту у виду материјалне и нематеријалне штете тражио због неорганизовања одбране докторске дисертације тужиоца у року. Полазећи од чињенице да је у фази оцене подобности теме докторске дисертације Комисија за оцену подобности теме докторске дисертације доставила писани извештај годину дана по протеку рока за достављање извештаја Научно-наставном већу, као и да у фази оцене докторске дисертације Комисија за преглед и оцену докторске дисертације није доставила писани извештај Научно-наставном већу, ни позитиван нити негативан, а била је дужна да га достави у року од 60 дана, према закључку другостепеног суда, постоји одговорност туженог за штету коју је тужилац претпео уплатом две транше од по 100.000,00 динара на име одбране докторске дисертације, а коју није одбранио јер је нечињење туженог, односно непоступање у роковима прописаним Статутом Правног факултета Универзитета у Београду, довело до тога да тужиоцу истекну рокови за одбрану докторске дисертације. Другостепени суд сматра да не постоји кривица тужиоца због неотклањања стављених примедби као једног од разлога због којих тужени није организовао одбрану докторске дисертације у року, из разлога што према исказу сведока проф. др ББ - ментора тужиоца, примедбе су изнете усмено, а сходно процедури одбране докторске Комисија је била дужна да примедбе изнесе у писаној форми. Имајући у виду наведено, према оцени другостепеног суда, постоји одговорност туженог за неорганизовање одбране докторске дисертације тужиоца у року и тужени је дужан да тужиоцу накнади материјалну штету на име уплате две транше за одбрану докторске дисертације од по 100.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од уплате транши, до исплате, сагласно одредби члана 277. став 1. ЗОО.

Другостепени суд сматра да је тужени неорганизовањем одбране докторске дисертације, односно нечињењем, тужиоцу проузроковао и нематеријалну штету у виду претрпљених душевних болова због повреде права личности. Тужени је начином опхођења према тужиоцу, односно нечињењем и ускраћивањем тужиоцу одговора на бројне молбе и захтеве да се убрза и организује одбране докторске дисертације, повредио право на лични интегритет, као и част и углед, па у смислу чл. 200. ЗОО тужилац, према становишту другостепеног суда, има право на накнаду услед претрпљене нематеријалне штете. При оцени висине правичне накнаде, водећи се прописаним критеријумима, другостепени суд налази да је правична накнада

100.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења, до исплате сагласно чл. 277. ст 1. ЗОО. Из наведених разлога другостепени суд је донео одлуку као у ставу трећем и четвртом изреке другостепене пресуде.

По оцени Врховног суда другостепена одлука је правилна.

Одредбом члана 128. став 1. Закона о високом образовању ("Службени гласник РС", бр.76/05...97/08), прописано да лица која су према прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона стекла академски назив магистра наука могу стећи академски назив доктора наука одбраном докторске дисертације према прописима који су важили до ступања на снагу овог закона најкасније у року од седам година од дана ступања на снагу овог закона. Ставом 2. истог члана прописано је да лица са звањем магистра наука која нису остварила право из става 1. овог члана могу се уписати на трећу годину докторских академских студија у одговарајућој области у складу са овим законом.

Одредбом члана 57. Закона о универзитету ("Службени гласник РС" бр. 21/2002), прописано је да кандидат брани докторску дисертацију у року од пет година од дана одобравања теме (став 1.), да се кандидату може одобрити, на његов захтев, продужење рока за одбрану докторске дисертације под условима прописаним статутом факултета, односно универзитета (став 2.), да универзитет даје сагласност на предлог теме докторске дисертације и на реферат о урађеној докторској дисертацији када се дисертација брани на факултету (став 3.), да захтев за давање сагласности из става 3. овог члана подноси факултет (став 4.), да на захтев кандидата веће факултета, односно веће универзитета одређује ментора (став 5.), да се поступак одбране докторске дисертације ближе уређује статутом факултета, односно универзитета када се докторска дисертација брани на универзитету (став 6.) и да се поступак давања сагласности из става 3. овог члана уређује општим актом универзитета (став 7.).

Статут Правног факултета Универзитета у Београду, важећи у време када је тужилац као магистар наука поднео пријаву за израду докторске дисертације, прописивао је да кандидат подноси пријаву за израду докторске дисертације Већу факултета који одређује Комисију за оцену научне заснованости и подобности теме дисертације (члан 120. став 1.). Комисију за оцену подобности теме докторске дисертације чине три наставника факултета (члан 121. став 1.). Комисија подноси извештај у року од два месеца од дана када јој је достављен предлог теме докторске дисертације (члан 121. став 2.). Веће оцењује научну заснованост и подобност предложене теме докторске дисертације на основу извештаја Комисије (члан 122. став 1.). Ако Веће факултета прихвати предложену тему докторске дисертације доставља је Универзитету на сагласност (члан 122. став 2.). По добијеној сагласности, Веће факултета одобрава израду докторске дисертације и одређује ментора (члан 122. став 3.). Ментор подноси Већу факултета извештај о томе да ли је докторска дисертација подобна за оцену (члан 123. став 1.). На основу извештаја ментора, у року од 30 дана од дана достављања извештаја, Веће факултета одређује Комисију за оцену од најмање три наставника и истраживача од којих најмање један није у радном односу на факултету, која подноси извештај о израђеној докторској дисертацији (члан 123. став 2.). Извештај се подноси већу факултета у року од 60 дана од дана именовања (члан 123. став 3.). Докторска дисертација и потписани извештај стављају се на увид јавности у трајању од најмање осам дана (члан 123. став 5.). По истеку рока из члана 123. став 5.

Статута извештај и евентуалне примедбе разматра веће факултета (члан 124. став 1). Веће факултета може извештај да прихвати, да врати на допуну или да одбије (члан 124. став 2.). Усвојен извештај доставља се на сагласност Универзитету (члан 124. став 3.). Одлуком којом се прихвата извештај, Веће факултета одређује Комисију за одбрану, од најмање три наставника и испитивача од којих најмање један није у радном односу на факултету (члан. 125.). По добијеној сагласности стручног органа Универзитета, Комисија у споразуму са кандидатом одређује дан и час одбране докторске дисертације (члан 126.).

Из напред цитираних одредби, произилази да су јасно и децидно били прописани поступак пријаве за израду дисертације, рокови и поступак самог начина израде докторске дисертације, давања примедби, те извештаја од стране комисије, односно прихватања извештаја о докторској дисертацији, његовог враћања на допуну или пак одбијања од стране већа факултета, достављања истог на сагласност Универзитету, те коначно поступак одбране докторске дисертације. Такав поступак, насупрот наводима ревидента, није спроведен сагласно Статуту. Ревидент указује на то да рад тужиоца није испуњавао услове да буде одбрањен. Међутим, из чињеничног стања то не произилази. О томе да ли рад испуњава или не испуњава услове одлучује најпре ментор, који сагласно горе цитираном Статуту подноси Већу факултета извештај - да ли је докторска дисертација подобна за оцену, а на основу извештаја ментора, у року од 30 дана од дана достављања извештаја, Веће факултета одређује Комисију за оцену, која подноси извештај о израђеној докторској дисертацији. Извештај се подноси већу факултета у року од 60 дана од дана именовања. Тачни су наводи ревидента да није било могуће да је докторска дисертација одобрена од стране ментора и пре саме пријаве теме, али је сам поступак како пре одобравања теме, као и након одобравања теме спроведен несагласно Статуту услед чега је дошло до пропуштања и коначног рока за одбрану дисертације одређеног у оквиру рока предвиђеног чланом 57. став 1. Закона о универзитету, те тужиоцу причињена штета. Насупрот наводима ревидента који указује на то да другостепеном суду није познат ток и сама процедура докторских студија, Врховни суд указује да је другостепени суд правилно закључио, следом горе цитираних одредби, да нису испоштовани рокови како за доставу извештаја у погледу подобности теме докторске дисертације, тако и у погледу саме оцене подобности дисертације за одбрану. Наиме, комисија је имала рок од два месеца за доставу извештаја у погледу подобности теме докторске дисертације тужиоца у смислу члана 121. став 2. Статута. Тужени је тај рок знатно прекорачио с обзиром на то да је Комисија требало да извештај достави до 08.06.2010. године, а извештај је достављен тек након годину дана од истека рока - 23.06.2011. године. Јасно је да је Комисија у тој фази поступка дала позитивно мишљење о прихватању теме, не и саме дисертације. Дисертација је предата доцније, у складу са одређеним роком за предају. Ментор тужиоца је дописом од 20.04.2012. године обавестио Научно - наставно веће да је тужилац предао докторску дисертацију и да сматра да су се стекли услови за именовање Комисије за преглед и оцену докторске дисертације и предложио састав комисије. Међутим, надаље, након првог пропуста рока од годину дана, поново долази до пропуста у процедури прописаној Статутом у погледу извештаја о подобности докторске дисертације за оцену. Чињеница да је тужилац примерке докторске дисертације за све чланове Комисије доставио 11.02.2013. године, иако је Комисија ради оцене подобности докторске дисертације формирана 23.04.2012. године и да је Комисији дат рок од два месеца за достављање извештаја Научно-наставном већу, није од утицаја на другачије одлучивање. Наведено из разлога што је, након што

је тужилац доставио у довољном броју примерка докторску дисертацију и уплатио другу траншу од 100.000,00 динара на име одбране докторске дисертације, истог дана Комисији за преглед и оцену докторске дисертације одређен нов рок за достављање писаног извештаја за оцену подобности докторске дисертације тужиоца, до 12.04.2013. године. Комисија није поступила сагласно Статуту и није доставила писани извештај већу факултета у овом новом року. Осим тога, према исказу сведока проф. др ББ, један од разлога што тужиоцу није омогућена одбрана докторске дисертације у року је тај што је проф. др. ВВ, као председник Комисије имао обавезе у ..., јер је био *ad hoc* судија у међународном спору Србија – ... Због тога се нису могли ни предочити евентуални недостаци тужиоцу, нити написати извештај. Са тим у вези, правилно указује другостепени суд на то да спреченост једног од чланова Комисије не може бити оправдан разлог да се не организује одбрана докторске дисертације, већ је у том случају на туженом била обавеза измене састава Комисије, односно омогућавање тужиоцу одбране докторске дисертације. Професор др ББ је у свом исказу навео да га је тужилац константно “убрзавао” и да је он под неким видом притиска брзо одредио комисију, да је комисија претрпела промене јер председник комисије, професор ВВ, имао обавезе у ..., да тужиоцу - док се не скупиле комисија, нису могли бити предочени евентуални недостаци, нити је могао бити сачињен извештај, те да је на основу e-maila тужиоца од маја 2014. године у коме је наведено да ће у одсуству извештаја тужилац даље своје право остварити на други начин, тужилац схваћен да жели прекид сарадње. Из исказа овог сведока утврђено је, такође, да је исти навео да ће комисија концентрисано вероватно дати примедбе на његов рад - најбрже што може. Све наведено није сагласно прописаном поступку, при чему тужиоцу, извештај од стране Комисије, како позитиван, тако ни негативан никада није предочен. Немогућност поступања због одсуства члана Комисије, као и „прекид сарадње“ на начин описан од стране именованог сведока свакако није предвиђен као део поступка. Постоји процедура истицања примедби, те отклањања истих, али свакако чак и да исте нису отклоњене, дужност је подношења извештаја од стране ментора о томе да ли је докторска дисертација подобна за оцену, а потом на основу извештаја ментора и дужност подношења извештаја о израђеној докторској дисертацији од стране Комисије за оцену (члан 123. став 2. Статута). По истеку напред наведеног рока од 60 дана од дана именовања Комисије, при чему је, како је напред наведено, одређен нов рок у том погледу, извештај и евентуалне примедбе разматра веће факултета које може извештај да прихвати, да врати на допуну или да одбије. Да ли би текст рада тужиоца задовољавао научни стандард, спознало би се по овако спроведеној процедури, а која није испоштована и поред бројних ургенција тужиоца.

Што се тиче навода ревидента да износ штете не може да буде опредељен у висини школарине, јер студент нема право на повраћај уколико студије не оконча, ови наводи су такође неосновани. Тачно је се школарина не враћа уколико се студије не окончају по редовном току ствари. Међутим, у конкретном случају, не ради се о повраћају школарине, већ о виду надокнаде стварне штете која је проузрокована низом пропуста од стране туженог, који су довели до истека рока за одбрану дисертације, те следом и немогућности евентуалних отклањања примедби у том року. Следствено томе, за тужиоца јесте наступила штета у виду умањења имовине у укупном износу уплата - ради пријаве и одбране дисертације – од 200.000,00 динара, са припадајућом законском затезном каматом од дана уплата транши, до исплате, у складу са чл. 277. ЗОО.

Што се тиче потраживања накнаде нематеријалне штете због повреде права достојанства личности, другостепени суд је такође правилно закључио да тужиоцу и ова накнада припада и то у износу од 100.000,00 динара са припадајућом каматом имајући у виду критеријуме прописане чланом 200. ЗОО.

Право на људско достојанство је људско право зајемчено Уставом републике Србије (члан 23. став 1.), које се непосредно примењује (члан 18. став 1.), неприкосновено је и сви су дужни да га поштују и штите, како правилно указује и другостепени суд. Као једно од основних људских права и слобода је неповредивост физичког и психичког интегритета при чему се између осталог Уставом јамчи да нико не може бити изложен понижавајућем поступању – чл. 25. Устава РС. Свака повреда части и угледа представља вид повреде достојанства личности. Тужилац се током поступка одбране докторске дисертације током 2011, 2012, 2013. 2014. године путем е-маила обраћао ментору и молио га да се изнесу чињенице у вези његовог рада, да је рад завршен и да не треба одуговлачити. Са истим захтевом се обраћао и проф. др ВВ, као и канцеларији за докторске студије, декану и ректору београдског Универзитета, при чему је тужени ускратио тужиоца за одговор на наведене молбе и захтеве. Имајући у виду наведено, правилан је закључак другостепеног суда, да се тужени начином опхођења према тужиоцу, односно нечињењем и ускраћивањем тужиоцу одговора на бројне молбе и захтеве да се убрза и организује поступак одбране докторске дисертације, повредио тужиочево право на достојанство личности, кроз повреду права на лични интегритет, као и част и углед, па тужилац сагласно чл. 200. ЗОО има право на накнаду услед претрпљене нематеријалне штете. При оцени висине правичне накнаде, водећи се критеријумима који су прописани одредбом члана 200. ст. 2. ЗОО, правилно другостепени суд налази да је правична накнада од 100.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења, до исплате, у смислу члана 277. став 1. ЗОО. Наведено имајући у виду напред наведени вишегодишњи континуитет тужиоца у обраћању лицима која су задужена за изношење примедби у вези са радом тужиоца, да се ради о факултету као високошколској установи, која обавља делатност високог образовања, између осталог, научно - истраживачку, експертско - консултантску делатност, те која би требало да у области правних, правно - економских, правно - социолошких, правнополитичких и правно - историјских наука остварује академски програм и развија научно - истраживачки и стручни рад, те да су професори установе, као такве, поступали управо супротно успостављеној делатности и својим континуираним непрофесионалним понашањем тужиоцу изазвали последицу осећаја понижења и губитка поверења у исту.

Следом свега наведеног, одлука другостепеног суда из става првог изреке је правилна, а следствено томе, правилна је и одлука о трошковима парничног поступка, јер је донета правилном применом одредбе чл. 153. став 1, 154. и 165. став 2. ЗПП.

Из наведених разлога, неоснована је ревизија туженог, те је Врховни суд применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
Татјана Матковић Стефановић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић